

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
دانشکده پزشکی (پرديس)

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتراي حرفه ای رشته پزشکی

عنوان:

بررسی شیوع اختلالات قامت در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی

اردبیل در سال ۱۳۹۸

نگارش:

سعیده کریمی

اساتید راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

دکتر شکوفه بنایی

اساتید مشاور:

دکتر عباس نقی زاده باقی

دکتر محمد علی جعفری زارع

اسفند ۱۳۹۹

شماره پایان نامه: پ/پ/۰۸

تقدیم به

ماحصل آموخته هایم را تقدیم می کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش آلام زمینی ام است

به استوارترین تکیه گاهم،دستان پرمهر پدرم

به سبزترین نگاه زندگیم،چشمان سبز مادرم

که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بکوشم قطره ای از دریای بی کران مهربانیتان را سپاس

نتوانم بگویم.

امروز هستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما

ره آوردی گران سنگ تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم،باشد که حاصل تلاشم نسیم گونه غبار

خستگیاتان را بزداید.

بوسه بر دستان پرمهرتان

سپاسگزاری

از اساتید راهنمای گرامی ام جناب آقای دکتر سعید صادقیه اهری و سرکار خانم دکتر شکوفه بنایی و همچنین

اساتید مشاور عزیزم جناب آقای دکتر عباس نقی زاده باقی و جناب آقای دکتر محمدعلی جعفری زارع

بسیار سپاسگذارم چرا که بدون راهنماییهای ایشان تامین این پایان نامه بسیار مشکل مینمود.

همچنین از جناب آقای منصور صاحب (معاون تربیت بدنی و سلامت اداره کل آموزش و پرورش استان

اردبیل) و سرکار خانم سیده خدیجه پرنده (کارشناس مسئول تربیت بدنی اداره کل آموزش و پرورش استان

اردبیل) به دلیل یاریها و راهنماییهای بی چشمداشت ایشان که بسیاری از سختیها را برایم آسانتر نمودند،

قدردانی می کنم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده

فصل اول مقدمه

۳	۱-۱- اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق
۹	۱-۲- اهداف پژوهش
۹	۱-۲-۱- هدف کلی
۹	۱-۲-۲- اهداف اختصاصی
۱۱	۱-۳- سوالات مطالعه
۱۲	۱-۴- هدف کاربردی
۱۲	۱-۵- تعریف واژه‌ها

فصل دوم بررسی متون

۱۶	۲-۱- مبانی نظری
۱۶	۲-۱-۱- پاسچر بدن انسان
۱۷	۲-۱-۲- عوامل تاثیرگذار بر پاسچر انسان
۱۷	۲-۱-۲-۱- وراثت
۱۸	۲-۱-۲-۲- سن
۱۸	۲-۱-۲-۳- جنسیت
۱۹	۲-۱-۲-۴- شرایط محیطی

- ۱۹ ..... ۲-۱-۲-۵- حالت عاطفی
- ۲۰ ..... ۲-۱-۲-۶- فعالیت فیزیکی
- ۲۱ ..... ۲-۱-۳- اختلالات پاسچرال در اندام انتهایی تحتانی
- ۲۱ ..... ۲-۱-۳-۱- پس پلانوس (کف پای صاف)
- ۲۳ ..... ۲-۱-۳-۲- پس کاووس (قوس زیاد)
- ۲۴ ..... ۲-۱-۳-۳- پس والگوس (پای پرونیت)
- ۲۵ ..... ۲-۱-۳-۴- پس واروس (پای سوپینیت)
- ۲۶ ..... ۲-۱-۳-۵- ژنو والگوم (زانوی ضربدری)
- ۲۷ ..... ۲-۱-۳-۶- ژنو واروم (زانوی پرائتری)
- ۳۰ ..... ۲-۱-۳-۷- تورشن تیبیا
- ۳۱ ..... ۲-۱-۳-۸- تغییرات در زاویه تورشن فمورال
- ۳۲ ..... ۲-۱-۳-۹- ژنو رکورواتوم (هایپراکستنشن زانو)
- ۳۴ ..... ۲-۱-۴- افتادگی شانه
- ۳۴ ..... ۲-۱-۵- کمر گود
- ۳۶ ..... ۲-۱-۶- پشت گرد
- ۳۷ ..... ۲-۱-۷- کمر صاف
- ۳۸ ..... ۲-۱-۸- پشت کج
- ۳۹ ..... ۲-۱-۹- سر به جلو
- ۴۰ ..... ۲-۱-۱۰- شست کج پا
- ۴۱ ..... ۲-۲- بررسی متون

فصل سوم روش کار و مواد

۴۸	۳-۱- نوع پژوهش .....
۴۸	۳-۲- جمعیت مورد مطالعه .....
۴۸	۳-۳- نمونه برداری و روش نمونه‌گیری و گردآوری اطلاعات .....
۵۰	۳-۴- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی آماری .....
۵۱	۳-۵- معیارهای ورود به مطالعه .....
۵۱	۳-۶- معیار خروج از مطالعه .....
۵۱	۳-۷- ملاحظات اخلاقی .....
۵۲	۳-۸- جدول متغیرهای مطالعه .....

فصل چهارم نتایج

فصل پنجم بحث

۸۲	۵-۱- بحث .....
۹۰	۵-۲- محدودیت‌های مطالعه .....
۹۱	۵-۳- نتیجه‌گیری .....
۹۲	۵-۴- پیشنهادات .....

منابع

فهرست جداول

جدول ۱-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه سر به جلو در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۶۸
جدول ۲-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه افتادگی شانه در دانش آموزان	
دختر مقطع ابتدایی.....	۶۹
جدول ۳-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه پشت کج در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۷۰
جدول ۴-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه پشت گرد در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۷۱
جدول ۵-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه گودی کمر در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۷۲
جدول ۶-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه کمر صاف در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۷۳
جدول ۷-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه زانوی ضربداری در دانش آموزان	
دختر مقطع ابتدایی.....	۷۴
جدول ۸-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه زانوی پرانتری در دانش آموزان	
دختر مقطع ابتدایی.....	۷۵
جدول ۹-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه پای صاف در دانش آموزان دختر	
مقطع ابتدایی.....	۷۶
جدول ۱۰-۴- فراوانی درجات شاخص توده بدن و عارضه شست کج در دانش آموزان	۷۷

..... دختر مقطع ابتدایی

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۲: فاکتورهای تاثیرگذار بر الگوهای حرکتی و پاسچرال انسان..... ۱۶
- شکل ۲-۲: پس پلانوس..... ۲۲
- شکل ۲-۳: پس کاووس..... ۲۳
- شکل ۲-۴: نمای خلفی کف پای چپ. (A) نرمال. (B) پس والگوس (پای پرونیت)..... ۲۴
- شکل ۲-۵: نمای خلفی پای چپ. پس واروس (پای سوپینیت)..... ۲۴
- شکل ۲-۶: اختلالات کف پا..... ۲۵
- شکل ۲-۷: ژنو والگوم..... ۲۵
- شکل ۲-۸: ژنو واروم..... ۲۶
- شکل ۲-۹: زاویه شفت گردن استخوان فمور..... ۲۷
- شکل ۲-۱۰: تاثیر زاویه شفت گردن فمور بر موقعیت اندام انتهایی تحتانی..... ۲۸
- شکل ۲-۱۱: تورشن تیبیا..... ۲۹
- شکل ۲-۱۲: زاویه تورشن (برای فمور چپ، نما از بالا)..... ۳۰
- شکل ۲-۱۳: ژنو رکورواتوم (هایپراکستنشن)..... ۳۱
- شکل ۴-۱- نمودار فراوانی پایه درسی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۵۲
- شکل ۴-۲- میانگین قد دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی به تفکیک پایه درسی..... ۵۳
- شکل ۴-۳- میانگین وزن دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی به تفکیک پایه درسی..... ۵۴
- شکل ۴-۴- میانگین BMI دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی به تفکیک پایه درسی..... ۵۵
- شکل ۴-۵- وضعیت شاخص توده بدن دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۵۶
- شکل ۴-۶- فراوانی عارضه سر به جلو در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۵۷

- شکل ۷-۴- فراوانی افتادگی شانه در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۵۸
- شکل ۸-۴- فراوانی گودی کمر در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۵۹
- شکل ۹-۴- فراوانی عارضه پشت گرد در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۰
- شکل ۱۰-۴- فراوانی عارضه کمر صاف در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۱
- شکل ۱۱-۴- فراوانی عارضه پشت کج در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۲
- شکل ۱۲-۴- فراوانی عارضه زانوی پرانتری در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۳
- شکل ۱۳-۴- فراوانی عارضه زانوی ضربداری در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۴
- شکل ۱۴-۴- فراوانی عارضه کف پای صاف در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۵
- شکل ۱۵-۴- فراوانی عارضه شست کج در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۶
- شکل ۱۶-۴- رتبه بندی اختلالات قامتی در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی..... ۶۷

فهرست علائم اختصاری

BMI: Body Mass Index

LSA: Lumbo Sacral Angle

PMD: Progressive Muscular Dystrophy

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

بررسی شیوع اختلالات قامت در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی اردبیل در سال

۱۳۹۸

چکیده

مقدمه: حفظ و ارتقای سلامت کودکان از ارکان بهداشتی هر جامعه است و شناسایی الگوی بیماری‌های کودکان در جهت ارائه خدمات درمانی و مراقبت‌های بهداشتی مناسب، ضروری است

هدف: بررسی شیوع اختلالات قامت در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی اردبیل در سال ۱۳۹۸

روش کار و مواد: در مجموع ۳۳۶ دانش آموز دختر شاغل به تحصیل در مقاطع ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای وارد این مطالعه شد. برای تشخیص اختلالات قامتی از ابزارهای خط شاقول، صفحه شطرنجی، جعبه آینه‌ای و پرسشنامه خصوصیات فردی استفاده شد. داده‌ها در محیط نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: اختلالات قامتی به ترتیب فراوانی شامل شانه نامتقارن $۴۹/۴\%$ ، سر به جلو $۳۲/۴\%$ ، پشت گرد $۲۳/۸\%$ ، گودی کمر $۲۲/۳\%$ ، کف پای صاف $۱۲/۲\%$ ، شست کج $۱۱/۹\%$ ، پشت کج $۹/۸\%$ ، زانوی پرانتری $۷/۴\%$ ، زانوی ضربدری $۵/۷\%$ ، و کمر صاف $۲/۷\%$ بودند. بین افتادگی شانه ($P=۰/۰۰۱$)، پشت گرد ($P=۰/۰۰۲$)، و کمر گود ($P=۰/۰۰۲$) با وضعیت شاخص توده بدنی دانش آموزان ارتباط معناداری وجود داشت.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیشترین درصد ابتلا به اختلالات قامتی در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی در شهر اردبیل مربوط به عارضه شانه نامتقارن ($۴۹/۴\%$) و کمترین درصد مربوط به عارضه کمر صاف ($۲/۷\%$) بود. سایر اختلالات قامتی بعد از شانه نامتقارن به ترتیب مربوط به سر به جلو، پشت گرد، گودی کمر، کف پای صاف، شست کج، پشت کج، زانوی پرانتری، و زانوی ضربدری بود. فراوانی افتادگی شانه، پشت گرد، و گودی کمر در دانش‌آموزان لاغر و خیلی لاغر به طور قابل توجهی بیشتر بود.

کلمات کلیدی: اختلالات قامتی، دختران، مقطع ابتدایی.